

Avoimet oppimateriaalit – vihdoin yhdessä paikassa

Avoimet oppimateriaalit ovat avoimella lisenssillä lisensoituja digitaalisia oppimateriaaleja, joita voi käyttää maksutta omassa opetuksessa ja oppimisessa. OKM ja OPH julkaisivat maaliskuussa 2020 Avointen oppimateriaalien kirjaston (aoe.fi), joka kerää avoimet oppimateriaalit yhteen näkymään.

Julkaistu: 8. syyskuuta 2021 | Kirjoittanut: Olli Lehto

Suomessa on jo pitkään tuotettu laadukkaita avoimesti lisensoituja digitaalisia oppimateriaaleja. Erilaisten hankkeiden ja yksittäisten opettajien tekemänä on saatavilla monipuolinen kirjo eri formaateissa olevia digitaalisia opetusmateriaaleja. Ongelmana vain on ollut, että nämä materiaalit ovat hajallaan ja niitä on ollut vaikea löytää.

Hankkeissa on tuotettu verkkosivustoja ja oppimateriaaleja, joiden ylläpito on hankekauden päätyttyä loppunut ja vaivalla tehdyt oppimateriaalit ovat hävinneet internetin hämäriin syövereihin. Opettajat ovat jakaneet materiaaleja toisilleen sosiaalisen median ryhmissä tai sähköpostilla. Avoimia oppimateriaaleja on ollut vaikea löytää, kun yksi keskitetty julkaisupaikka näille on puuttunut. Rajallisen näkyvyyden ja heikon löydettävyyden vuoksi avointen oppimateriaalien maailma on jäänyt monelle tuntemattomaksi aarreaksiksi.

Tarvitseeko pyörää keksiä joka kerta uudestaan?

Maaliskuussa 2020 julkaistu Avointen oppimateriaalien kirjasto (aoe.fi) ratkoo juuri näitä ongelmia: parantaa avointen oppimateriaalien löydettävyyttä ja pitkäikäisyyttä, edistää niiden käyttöä ja tunnettavuutta sekä säästää materiaalien laatumiseen vaadittavia resursseja.

Avointen oppimateriaalien kirjastossa voivat kirjautuneet käyttäjät julkaista omia avoimia oppimateriaalejaan ja sieltä voi kuka tahansa hakea itselleen sopivia ja mieluisia oppimateriaaleja. Kaikki materiaalit on lisensoitu Creative Commons -lisenssillä, joten niiden käyttöehdot ja tekijänoikeudet on selkeästi määritelty. Oppimateriaaleja voi lisenssin salliessa muokata omaan käyttöön sopivaksi. Omat jatkojalostetut johdannaismateriaalit voi jälleen julkaista aoe.fi:ssä. Näin avoimen jakamisen hyvä kierre jatkuu.

Palvelusta löytyy syksyllä 2021 jo lähes 1 500 avointa oppimateriaalia, jotka ovat täysin vapaasti ja maksutta käytettävissä. Kaikki koulutusasteet ovat katettuna ja aiheet vaihtelevat robotiikasta ja tekoälystä opetuksen suunnitteluun, matematiikasta luomuviljelyyn.* Kieliin ja kieltenopetukseen liittyviä oppimateriaaleja on julkaistu esimerkiksi kielitietoisuudesta, japanin kielestä, monilukutaidoista ja suomen kielestä eri oppijoille suunnattuna. Palvelu on opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen ylläpitämä, ja sen kehitystä koordinoi CSC – Tieteen tietotekniikan keskus.

*Aoe.fi:ssä on mahdollista luoda kokoelmia palveluun tallennetuista oppimateriaaleista. Kokoelmat ovat julkisia tai yksityisiä ”soittolistoja” esim. tietyn aiheen, aineen tai kurssin materiaaleista. Tässä muutamia esimerkkejä ja täkyjä julkisista kokoelmista:

- Avoin julkaiseminen opetuksessa ja oppimisessa: <https://aoe.fi/#/kokoelma/7> (<https://aoe.fi/#/kokoelma/7>)
- Kielitieteen metodipankki: <https://aoe.fi/#/kokoelma/67> (<https://aoe.fi/#/kokoelma/67>)
- Verkko-opetus: <https://aoe.fi/#/kokoelma/36> (<https://aoe.fi/#/kokoelma/36>)

Hyvä kiertämään

Monissa valtiorahoitteisissa hankkeissa toimijat veloitetaan julkaisemaan hankkeessa tuotetut oppimateriaalit avoimesti Avointen oppimateriaalien kirjastossa. Näin materiaalit, joiden tekemiseen on käytetty runsaasti aikaa ja rahaa, säilyvät varmassa tallessa. Kaikki yhdessä paikassa.

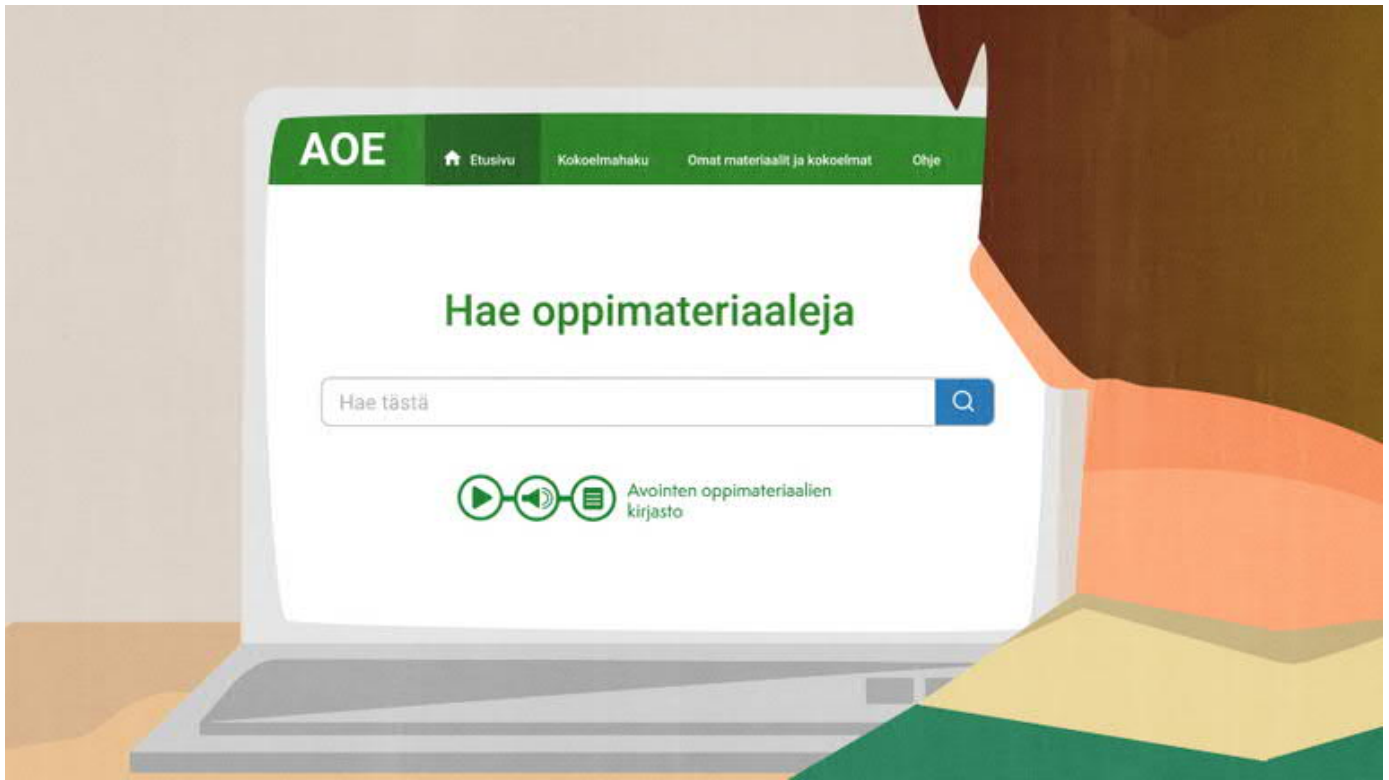
Omien, itsetehtyjen oppimateriaalien jakaminen on sen sijaan monelle opettajalle vielä uusi ja vähän jännittäväkin asia. Mitä materiaalilleni tapahtuu, jos laitan sen avoimesti kaiken maailman nähtäväksi? Miksi edes haluaisin jakaa oman työni hedelmiä täysin avoimesti?

Aoe.fi:n toukokuun blogissa (<https://wiki.eduuni.fi/x/Nxa-D>) neljä omia materiaalejaan julkaissutta opettajaa kertoi kokemuksiaan avoimesta jakamisesta ja aoe.fi:stä. Opettajat nostivat avointen oppimateriaalien eduksi opetuksen maksuttomuuden, resurssien säästön, jakamisen ja käytön helppouden sekä etenkin ns. marginaalialueille tärkeän näkyvyyden lisääntymisen.

Avoimilla, vapaasti saatavilla olevilla materiaaleilla on mahdollista lisätä yhteiskunnassa laajemminkin tietoisuutta omasta alasta. Ne tuovat aiemmin marginaalissa olleita aiheita ja teemoja uudella tavalla näkyviksi. Tiedon ei tule olla lukkojen takana harvojen hyödynnettävissä.

Esimerkiksi viittomakielen avoimen oppimateriaalin julkaisseet opettajat kokivat tärkeäksi sen, että oppialoilla, joilla kustannettuja materiaaleja on vähän, avoimilla oppimateriaaleilla on mahdollista laittaa hyvä kiertämään ja helpottaa yksittäisen opettajan työtaakkaa. Avoimet oppimateriaalit helpottavat huomattavasti niukkaa oppimateriaalitarjontaa.

Aina ei ole myöskään välttämätöntä aloittaa oppimateriaalien tekoa alusta. Muutenkin voitaisiin säästää resursseja, kun tehdään vapaasti hyödynnettäviä oppimateriaaleja, joita voi tarpeen mukaan räätälöidä omaan opetukseen sopivaksi. Myös aikaa säästyisi.

Lue lisää [aoe.fi](https://aoe.fi/#/etusivu) (<https://aoe.fi/#/etusivu>) ja [aoe.fi-blogi](https://wiki.eduuni.fi/pages/viewrecentblogposts.action?key=CscOppimateriaalivaranto) (<https://wiki.eduuni.fi/pages/viewrecentblogposts.action?key=CscOppimateriaalivaranto>).

Ohjeet oppimateriaalien julkaisuun Avointen oppimateriaalien kirjastossa (<https://aoe.fi/#/materiaali/606>).

Olli Lehto työskentelee koordinaattorina CSC – Tieteen tietotekniikan keskuksella.

CSC – TIETEEN TIETOTEKNIKAN KESKUS OY
Keilaranta 14, PL 405, 02101 Espoo,
Puh. 09 457 2001, Fax 09 457 2302,
Y-tunnus 0920632-0, www.csc.fi

CSC – IT CENTER FOR SCIENCE LTD.
Keilaranta 14, P.O. BOX 405, FI-02101 Espoo, Finland
Tel. +358 9 457 2001, Fax +358 9 457 2302,
VAT number FI09206320, www.csc.fi

Artikkeliin viittaaminen

Lehto, O. (2021). Avoimet oppimateriaalit – vihdoin yhdessä paikassa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 12(4).
Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2021/avoimet-oppimateriaalit-vihdoin-yhdessa-paikassa> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2021/avoimet-oppimateriaalit-vihdoin-yhdessa-paikassa>)